

говорів про підписання даного документа. У пояснювальній записці до проекту названої угоди відзначається, що передумовою для подібного рішення став величезний обсяг імпорту, експорту і транзиту через названі держави плодоовочевої продукції. Крім того, цей документ дозволить зміцнити торгово-економічні відносини між країнами.

Нова угода дозволить в екстраординарному режимі за спрощеною процедурою відправляти й одержувати цілий ряд плодоовочевих культур. Серед овочів названо: картопля, капуста, салат, морква, помідори, цибуля, часник, гіркий перець, а також гриби; а серед фруктів і ягід - персики, вишня, черешня, сливи, ківі, мандарини, апельсини, суниця, малина. Отже, підписання угоди може привести до істотного збільшення обсягів торгівлі плодоовочевою продукцією, оскільки кліматичні умови цих країн істотно відрізняються, що, у свою чергу, створює численні можливості для торгового обміну овочами та фруктами. З урахуванням діючої заборони на постачання свіжих овочів і фруктів з Молдови на ринок Російської Федерації дана угода дозволить поліпшити доступ молдавської плодоовочевої продукції до ринків України та Білорусі. Азербайджан також зможе завдяки новій угоді збільшити постачання ранніх овочів, ягід, фруктів і зелені на ринки цих країн.

Висновки. Міжнародна торгівля росте швидше виробництва. Відповідно до досліджень зовнішньоторговельного обороту, на кожні 10% роста світового виробництва приходить 16% збільшення обсягу світової торгівлі, тим самим створюються більш сприятливі умови для його розвитку. Маючи майже 47-мільйонне населення, володіючи значними енергетичними ресурсами, досить висококваліфікованими трудовими ресурсами при зниженій вартості робочої сили, Україна являє собою величезний ринок товарів, послуг і капіталів. Однак ступінь реалізації цього потенціалу в зовнішньоекономічній сфері досить скромна. Однак, якщо роль України у світовій торгівлі невелика, то для самої України значення зовнішньоекономічної сфери досить істотне. Зовнішня торгівля залишається важливим джерелом надходження інвестиційних товарів, а також відіграє велику роль у постачанні населення України продовольством і різними товарами.

Джерела та література

1. Гончаренко І.В. Стратегія забезпечення довгострокової конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції в умовах вступу України до СОТ // Економіка: проблеми теорії і практики. Збірник наукових праць. Вип. 221: Том 2. – Дніпропетровськ, ДНУ, 2006. – С. 455–460.
2. Дем'яненко С. Спільна аграрна політика ЄС: суть, тенденції та значення для України // Економіка України. – 2003. – С. 80–86.
3. Кандиба А.М. Зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник. – К.: Аграрна наука, 2001. – 262с.
4. Кирилов Ю.Є. Зовнішньоекономічна діяльність на ринку зерна: Монографія. – Херсон: Айлант, 2006. – 160с.
5. Ключко В.П. Зовнішньоторговельні відносини України в умовах посилення інтеграційних зв'язків // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 11.
6. Лазебник Л.Л. Зовнішньоторговельні чинники розвитку зовнішньої торгівлі України // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 6.
7. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
8. Огляд ситуації на світовому ринку зернових. Огляд позабіржового ринку зернових. Матеріали журналу АПК – інформ № 24 від 13.06.2005р.
9. Скакун А.Ж., Корчагіна В.Г. Поточна ситуація та особливості організації зернового ринку України // Таврійський науковий вісник: Збірник наукових праць ХДАУ. Вип. 44. – Херсон: Айлант. – 2006. – С. 219-222.
10. Циганкова Т.М., Петрашко Л.П., Кальченко Т.В. Міжнародна торгівля: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 488с.
11. <http://www.ukragroportal.com>
12. <http://www.ukrstat.dov.ua>

Ковалишин П.В.

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Вступ. Нова модель економічного зростання, що ґрунтується на інноваційному типі розвитку, передбачає зміну самого поняття науково-технічного прогресу і науково-технічного розвитку. З'являються нові пріоритети: добробут, інтелектуалізація виробничої діяльності, використання високих і інформаційних технологій, екологічність. Ця модель потребує нової фінансово-кредитної політики, ефективного стимулювання інновацій, розвитку наукомістких та скорочення природоексплуатуючих галузей - на макрорівні; зміни типу підприємницької діяльності, активного залучення до виробництва дрібного та середнього приватного бізнесу - на мікрорівні. Характерною ознакою нової моделі економічного зростання є широкий розвиток венчурного підприємництва, залучення ризикового капіталу до фінансування інноваційного бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Саме завдяки найкращій організації інноваційних процесів та використання їх результату США стали однією з найбагатших країн світу. Тому за кордоном венчурні фірми користуються підтримкою держави та великих корпорацій. У зв'язку з цим у Європі венчурний капітал розвивається дуже швидкими темпами. Проте за своїми обсягами американський ринок ризикового капіталу

значно перевищує західноєвропейський та японський. Фінансування венчурного підприємництва здійснюється на принципах пайової участі, а кошти фірм венчурного капіталу функціонують як акціонерний капітал

В зв'язку з цим виникає необхідність дослідження інноваційних процесів з метою їх активізації, а також уточнення понятійного апарату.

Підґрунтям для сучасних класифікацій є результати дослідження інновацій Й.А.Шумпетером та його послідовниками. Однак при перекладі типів «нових комбінацій» факторів виробництва (за Шумпетером) з німецької мови на російську при характеристиці першої ознаки було допущено неточність, яка суттєво вплинула на зміст продуктового типу інновацій. За Шумпетером, - продуктові базові інновації - це нові, раніше не відомі продукти, а також відомі продукти в новій якості (а не нові якості, як вказувалось в українсько - та російськомовній економічній літературі внаслідок неточного перекладу з німецької). Ця неточність призводила до ототожнення базових інновацій з покращуючими - продуктами з покращеними якісними характеристиками, тому її урахування дозволить принципово змінити підхід до базових інновацій при побудові системи економічного стимулювання.

Явище інновації можна розглядати з різних дослідницьких перспектив. У багатьох розробках процес створення інновації розглядається з точки зору трьох фаз, які відбуваються одна за одною у хронологічній послідовності: а) відкриття (виникнення нової ідеї), б) перше застосування, в) поширене застосування і впровадження рішень та ідей окремими підприємствами й іншими організаціями.

Ми пропонуємо досить широкий погляд на явище інноваційної практики, трактуючи його як відкритий процес, де кожна із фаз пов'язана з попередніми та наступними. Фази першого застосування та дифузії зазвичай мають значний вплив на процес народження та вдосконалення ідей. Часто фази процесу інновації досить важко відокремити одну від одної.

З точки зору згадуваних засад як інновацію можна трактувати не тільки радикальні зміни, пов'язані зі створенням нових рішень, але також інкрементальні (тобто реалізовані крок за кроком) заходи, що впливають з досвіду організації, та застосування рішень, апробованих у даному сегменті ринку.

Для систематизації аналізу ми використали досить популярну систему класифікації інновацій, запропоновану міжнародною Організацією економічного співробітництва і розвитку.

Інновації розглядаються з урахуванням трьох параметрів: сфери, якої вони стосуються, методу впровадження, обсягу змін, які вони викликають.

Різновиди інноваційної практики з точки зору сфери застосування ми поділили на два основні типи:

- технічні інновації
- організаційні інновації.

Технічні інновації пов'язані з продукцією, що виробляється підприємством, впровадженням нових рішень у виробництво та технологіями.

Інновації організаційного характеру змінюють систему управління та організацію процесу створення продукції або послуг.

З точки зору способу впровадження ми поділили інновації на системні (інкрементальні) та одиничні (стихійні).

Системні (інкрементальні) інновації постають на основі ухвалені на підприємстві системи їх створення. Вони базуються передусім на пошуку рішень щодо скорочення витрат, вдосконалення технологічних процесів, на новій системі організації фірми у рамках визначеного процесу діяльності. Системні (інкрементальні) інновації постають внаслідок проведення заходів з метою створення нової продукції або, наприклад, колективної систематичної роботи над вирішенням організаційних проблем. Наслідком інновації можуть бути, наприклад, зміни процесу організації виробництва. Вони можуть впливати на підвищення якості, зменшення витрат, а в організаційному вимірі – на якість управління фірмою. Інкрементальні інновації базуються на певному взірці створення ідей, на модифікації ідей, що вже існують на ринку, або ж є унікальними розробками, які можуть використовуватися на іншому підприємстві. Системні (інкрементальні) інновації передбачають навчання персоналу підприємства та участь у здійсненні відповідних заходів досить численної групи працівників вищого та нижчого рівня. Одиничні (стихійні) інновації, на протигагу до системних (інкрементальних), є випадком у діяльності підприємства. Вони не є наслідком існуючої системи, а скоріше відповіддю на нові можливості або загрози. Такими прикладами можуть бути пошук нового виду продукції, придбання ліцензії, зміна технології виробництва чи системи управління, які постають на підставі викликів середовища або ж аналізу стану підприємства, що його здійснюють фахівці. Впровадження організаційних інновацій (несистемних) характеризується більшим ризиком, ніж системних, які постають на підставі постійного накопичення знань та інформації.

Інноваційну поведінку можна розглядати, враховуючи:

1) обсяг змін, які вони викликають у попередньому асортименті продукції, процесах виробництва та організації діяльності фірми;

2) якої кількості напрямків діяльності вони стосуються;

3) як багато функцій, завдань та методів роботи вони змінюють;

4) наскільки нові вироби та процеси відрізняються від попередніх.

Застосовуючи даний критерій, інновації можна поділити на:

- радикальні,
- рекомбінаційні,
- модифікаційні.

Серед інновацій радикального типу розрізняються зміни технологічного та організаційного характеру. Радикальні інновації технічного характеру зазвичай стосуються процесу впровадження нової продукції, яка згодом зумовлює необхідність застосування нових технологій. Фірми, які впроваджують нові види продукції, намагаються досягнути провідної позиції в обраній ніші на ринку. Впровадження нової продукції часто зумовлює необхідність проведення заходів, спрямованих на створення попиту або задоволення потенційного попиту. Технічні інновації радикального характеру спостерігаються відносно рідко.

Радикальні інновації організаційного характеру зазвичай базуються на впровадженні нового способу управління підприємством, який може привести до зміни технології виробництва продукції та надання послуг. Радикальні інновації організаційного типу можуть виникати на підприємствах, які бажать посісти провідні позиції на ринку, а також тих, які з різних причин постають перед необхідністю змінити засади функціонування. Такі інновації принципово змінюють стратегію та способи управління фірмою. У рамках радикальних інновацій фірма зазвичай використовує нові ресурси, створює нові для себе рішення в технологічно-виробничому або організаційному вимірі. Організаційні радикальні інновації, як правило, впроваджуються та розробляються стихійно, тоді як технічні можуть виникати також внаслідок інкрементальних робіт над новими виробами або ж вдосконалення технології, а також внаслідок одиничних впроваджень окремих ідей.

Рекомбінаційний тип інновацій полягає у використанні існуючих технологічних, організаційних та виробничих рішень з метою створення нових різновидів продукції, технологій або систем управління. Рекомбінаційні інновації, що стосуються систем управління, спрямовані на поєднання існуючих виробничих функцій або різних технологічних рішень для виробництва нової продукції.

Рекомбінаційні інновації, які видозмінюють систему управління підприємством, полягають у поєднанні різних типів організаційного реформування (наприклад, структури, кадрової політики і т.д.) для створення нових рівнів якості у підрозділах, де вони раніше не існували, або для створення нових методів та засобів управління (об'єднання відділів, перенесення повноважень, використання існуючих мотиваційних систем обліку зарплати в тих підрозділах підприємств, де вони раніше не використовувалися). У процесі рекомбінаційних інновацій зазвичай використовуються ресурси та інформація підприємства.

Модифікаційний тип інновацій найчастіше постає на основі вивчення оточення і реагування на потреби клієнтів або поведінку конкурентів. Модифікаційні інновації полягають у незначних змінах існуючого асортименту продукції, технологій і систем управління з метою їх вдосконалення. Модифікації не змінюють функції виробів або процеси виробництва (наприклад, підвищення якості, зменшення витрат внаслідок використання нових матеріалів, запровадження додаткової функції виробу). Вони є наслідком тісних взаємин із клієнтами та гострої конкуренції за задоволення їхніх потреб.

Характеристику описаних різновидів інновацій з точки зору обсягу змін, до яких вони призводять, подано у таблиці 1.

Таблиця 1. Характеристика інновацій

Критерії	Різновиди інновації		
	радикальна	рекомбінаційна	модифікаційна
Причини інновації	Здобуття або утримання позиції лідера, досягнення конкурентноспроможності	Диверсифікація, пошук нових ринків, підвищення ефективності управління підприємством	Задоволення потреб клієнта
Джерела інновації	Власні лабораторії, спеціальні колективи, зовнішня експертиза, ідеї	Рекомендації клієнтів, внутрішні ідеї, benchmarking	Рекомендації клієнтів
Спосіб впровадження інновації	На підставі внутрішньої та зовнішньої експертизи, зазвичай централізований процес	Головним чином на підставі внутрішньої експертизи	На підставі внутрішніх та зовнішніх вимог, процес значною мірою децентралізований
Відносини із споживачами	Кооперація, що базується на інноваційності (технічні інновації); може бути обмежена (організаційні інновації)	Специфікації проектів, контрактів	Тісно пов'язаний з витратами та стандартами якості
Відносини з іншими фірмами	обмежені	Середньої інтенсивності, в регіоні та поза регіоном	Міцні зв'язки з фірмами регіону

Але не працює найголовніший фінансовий інструментарій для реалізації моделі прогресивного розвитку України. Якщо в усьому світі 85% усього фінансування проектів йде за рахунок фондового ринку, то в нас лише близько 10%. І в цій ситуації першочергове завдання полягає в тому, щоб розробити і реалізувати таку конкурентноспроможну модель розвитку фондового ринку. А фондовий ринок відпрацьовує дуже ефективні інструменти, одним з яких є так звані венчурні фонди. Такий фонд є ризиковою фінансовою структурою, під яку створюється так звана компанія з управління активами. Ця компанія повинна мати статутний фонд не менше 500 тис. євро та емітувати акції. Акції входять до статутного фонду і грають на фондовому ринку, виставляються і котируються. І тільки за рахунок цих котирувань і гри доходність венчурних фондів складає 350–400% річних.

Висновок. В умовах української економіки стратегічна політика в першу чергу має на меті забезпечити *можливість* розвитку за інноваційним типом, а саме - інфраструктуру такого розвитку. Тому інноваційна стратегія розвитку повинна зосередитись, в першу чергу, на інноваціях інфраструктурного та організаційно-управлінського типу, які стосуються розв'язання багатьох важливих загальнодержавних проблем, і перш за все - енергозбереження та екологізації економічного розвитку.

Джерела та література

1. Поручник А.М., Антонюк Л.Л. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми становлення в Україні: Монографія. – К., КНЕУ, 2000. –172 с.
2. Концепція інноваційного розвитку економіки України. Проект.
3. Закон України Про інвестиційну діяльність від 18.09.91
4. Стан розвитку організаційних форм венчурного підприємництва і його інфраструктури в країнах світу та в Україні. Зінченко О.П., Ільчук В.П., Радзівська Л.Ф., Євтушенко В.М. – К.: НДІСЕП, 2004. – 80 с.
5. Lerner J., Gompers P. The Venture Capital Cycle. 1999. Mit Pr

Кулипанов К.А.

ПРАКТИЧЕСКАЯ РЕАЛИЗАЦИЯ ОСНОВНЫХ ПАРАМЕТРОВ МОТИВАЦИОННЫХ МОДЕЛЕЙ ТРУДА РАБОТНИКОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Одна из основополагающих задач аграрной реформы состоит в том, что преобразование отношений собственности должно способствовать формированию у работников новой мотивации труда, активизирующей их трудовую деятельность на достижение высокой эффективности сельскохозяйственного производства.

Актуальность исследований развития форм и методов мотивации труда обусловлена аграрной реформой, формированием нового типа экономики. Эти процессы основываются на широком развитии производственной демократии, определяющим свойством которой является усиление роли и значения мотивации труда.

Необходимым этапом в исследовании мотивационного механизма является выявление сущности и содержания категории "мотивация труда" и особенности мотивации аграрного труда в условиях формирования многоукладной экономики. Диапазон определений мотивации в экономической литературе широкий. Удачное определение мотивации труда дают авторы считающие, что это "преобладающие, глубинные (а потому относительно устойчивые) и осознаваемые побуждения, определяющие трудовое поведение людей" [1, с.3].

В теории мотивации определяющую роль играет взаимодействие потребности и мотива. Потребности как "движущая сила, внутренний побудитель активности", - определяют мотивы - "осознанная потребность, побуждения к активной деятельности, связанные со стремлением удовлетворения потребности" [2, с.64]. Возникая на основе потребности, мотивы представляют собой ее адекватное отражение. А.Маслоу предположил, что человек мотивируется удовлетворением серии потребностей, выстроенных в иерархию, в возрастающем порядке – физиологические, потребности безопасности, социальные потребности, потребности в уважении, потребность самореализации [3, с.279-280]. Однако более приемлемым следует считать комплексный подход к мотивации труда человека – учет его духовных и материальных потребностей.

В основе мотива лежит определенная потребность – физиологическая или психологическая (потребность в успехе, уважении, власти, самореализации). Потребности невозможно измерить или наблюдать. Об их существовании можно лишь судить по поведению людей, поскольку потребности с целью их удовлетворения побуждают людей к определенным действиям. После достижения цели степень удовлетворения потребностей может быть разной - полное, частичное или неудовлетворение. Возможность удовлетворения потребностей стимулирует работников к увеличению своего трудового вклада в производство, что ведет к увеличению объема материальных и духовных благ. Когда разрыв между потребностями и возможностью их удовлетворения становится слишком большим и в результате работник не получает от своего труда соответствующую долю потребительских благ тогда падает эффективность труда.

Потребности человека порождают побуждения. Ведущей функцией потребности является функция движущей силы, направляющей всю социальную активность человека. Точка зрения автора сводится к тому, что мотивация труда - это активизация внутренних движущих сил, побуждающих человека посредством трудовой деятельности удовлетворять свои потребности. "Исходным пунктом любой экономической системы управления, является включение механизма побуждения к- труду основной производительной силы общества - работника, активизации его интересов" [2, с.14]. Интерес это осознанная форма удовлетворения потребностей. Работник мотивирует свое трудовое поведение пропуская факторы внешней среды через призму своего осознания, своих интересов.

Рассматривая структуру трудовой мотивации, следует отметить, что она с точки зрения своих содержательных характеристик, способа акцентирования или иных поведенческих доминант проходит ряд фаз и состояний, которые соответствуют стадиям социальной зрелости личности работника.

Мотивационный механизм формируется под влиянием внутренних и внешних мотивов. Внутренние мотивы определяются и управляются непосредственно человеком как личностью, его мышлением, интеллектом, уровнем профессионализма и другими положительными и отрицательными моральными качествами. Они способны стимулировать трудовую активность работника к самовыражению, самореализации как